

Evaluatierapport IVO-p Ede Horalaan

BAAC projectnummer A-13.0024

drs. Alfred ter Wal

datum: 28 mei 2013

Opdrachtgever: Kinder- en
jeugdpsychiatrisch
ziekenhuis Karakter

Bevoegde
overheid:

Gemeente Ede

Uitvoerder: BAAC bv

BASISGEGEVENS	
Provincie:	Gelderland
Gemeente:	Ede
Plaats:	Ede
Toponiem (veld-, polder-, water-, straatnaam):	Horalaan 5
OM-nr.:	55647
Coördinaten:	175690 / 448065 175690 / 448000 175900 / 448060 175890 / 448015
Archis-monumentnr	nvt
Precisie:	☐ 1000m ☐ 100m ☐ 10m ☒ 1m ☐ anders

1	INLEIDING	2
1.1	ALGEMEEN	2
1.2	PROGRAMMA VAN EISEN –ONDERZOEKSVRAGEN	2
1.3	WERKWIJZE GEDURENDE HET VELDWERK	2
2	VOORLOPIGE RESULTATEN	3
2.1	SPOREN	3
2.2	VONDSTEN	4
2.3	MONSTERS	4
3	UITWERKING.....	5
4	LITERATUUR.....	5

Bijlage 1 – Puttenplan

Bijlage 2 - Allesporenkaart

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Op 20 februari 2013 heeft BAAC bv in het plangebied Horalaan 5 te Ede een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-p) uitgevoerd. Hierbij zijn slechts beperkte archeologische resten aangetroffen. Het opgravingssterrein bevindt zich langs de Horalaan, op het terrein van Kinder- en jeugdpsychiatrisch ziekenhuis Karakter. Uit in de omgeving bekende archeologische vindplaatsen blijkt dat het gebied met name in de late prehistorie werd bewoond (laat-neolithicum tot en met ijzertijd, ca. 5300 tot 12 voor Chr.). In de onderzochte bouwvlekken 1 en 2 kunnen archeologische sporen en vondsten uit de periode vanaf het laat-neolithicum tot en met de Romeinse tijd voorkomen. Vanaf de Romeinse tijd werd het plangebied vermoedelijk niet meer bewoond en/of beakkerd, maar alleen gebruikt voor het weiden van vee, het steken van plaggen en de productie van hout.

In totaal is 420 m² onderzocht verdeeld over vijf proefsleuven. Hierbij zijn 25 sporen gedocumenteerd, waarvan er uiteindelijk negen antropogeen bleken. Gedurende het onderzoek zijn geen vondsten aangetroffen.

1.2 Programma van Eisen – onderzoeksvragen

De voor dit onderzoek opgestelde vragen uit het PvE zijn :

- 1) Hoe ziet de bodemopbouw eruit in het onderzoeksgebied?
- 2) Is in (delen van) het onderzoeksgebied sprake van een intact bodemprofiel? Zo nee, wat is de achterliggende oorzaak van de bodemverstoring?
- 3) Is de bodemkundige situatie overeenkomstig de verwachting op basis van het vooronderzoek? Waarom wel/niet?
- 4) Welke post-depositionele processen hebben plaatsgevonden? In hoeverre is sprake van erosie en aantasting of verstoring van archeologische resten door dit soort processen?
- 5) Zijn archeologische vondsten, sporen en/of structuren aanwezig? Zo ja:
 - a) Wat is de exacte locatie, aard, omvang, datering, gaafheid en conservering?
 - b) Wat is de horizontale en verticale spreiding?
 - c) Zijn structuren te herkennen? Zo ja, karakteriseer deze.
 - d) Wat is de waarde van de aangetroffen archeologische resten?
 - e) Welke relatie kan gelegd worden tussen de betreffende vindplaats(en) en bekende vindplaatsen in de ruimere omgeving?
- 6) Kunnen in niet onderzochte delen van het plangebied archeologische vergelijkbare bodems vondsten, sporen en/of structuren worden verwacht? Zo ja, hoe zijn deze te karakteriseren?
- 7) In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische resten bedreigd door de voorgenomen ontwikkeling van het gebied? In hoeverre is plaanpassing noodzakelijk?
- 8) Welke verklaring is er te geven als er geen archeologische resten worden aangetroffen?

1.3 Werkwijze gedurende het veldwerk

Er zijn in totaal vijf proefsleuven aangelegd, met een lengte van circa 20 meter en een breedte van 4 meter. Op deze wijze is 420 m² onderzocht.

In bouwvlek 1, met een oppervlak van 2500 m², zijn twee sleuven aangelegd. Van dit oppervlak was echter slechts 810 m² beschikbaar voor onderzoek vanwege begroeiing met bos (zie hieronder). Hiervan is circa 77 m² onderzocht (dit is het oppervlak van de sleuven binnen de bouwvlek). Van het voor onderzoek beschikbare oppervlak van bouwvlek 1 is dus circa 9,5 % onderzocht. In totaal hadden de sleuven op bouwvlek 1 een oppervlak van 166 m².

In bouwvlek 2, met een oppervlak van 3450 m², zijn drie sleuven aangelegd. Op deze wijze is van bouwvlek 2 circa 7,4 % onderzocht. Van bouwvlek 2 was echter eveneens door de aanwezigheid

van bos slechts 2560 m² beschikbaar voor onderzoek. Van dit beschikbare oppervlak is circa 10% onderzocht.

Op grond van het bij het PvE bijgevoegde kaartje bleek de locatie van beide bouwvlekken slechts globaal te bepalen, wat de plaatsing van de proefsleuven bemoeilijkte. De ligging van de bouwvlekken is door het veldteam met behulp van het geleverde kaartmateriaal zo goed mogelijk bepaald. Volgens het PvE diende de exacte ligging van de sleuven in het veld te worden bepaald op basis van een aantal criteria, in de volgende rangorde:

- toegankelijkheid;
- representativiteit / dekking (betrouwbare steekproef);
- positie nieuwbouw.

Daarnaast dienden de proefsleuven bij voorkeur dwars op de lengterichting van de bouwvlek te worden aangelegd.

Bouwvlek 1 bleek grotendeels te bestaan uit bos: alleen de meest oostelijke strook bleek toegankelijk voor onderzoek. In deze strook zijn twee proefsleuven dwars op de lengterichting van de bouwvlek aangelegd, proefsleuf 1 aan de zuidzijde waar de beschikbare strook het breedst was en proefsleuf 2 aan de uiterst noordelijke zijde waarvoor een hoge archeologische verwachting was uitgesproken. Op deze wijze is een goede spreiding verkregen. Ter plaatse van proefsleuf 1 is ook daadwerkelijk nieuwbouw gepland. Deze werkwijze heeft wel tot gevolg gehad dat beide proefsleuven deels buiten de bouwvlek zijn aangelegd. Er is echter geen reden om aan te nemen dat het onderzochte deel niet representatief zou zijn voor de gehele bouwvlek. Bouwvlek 2 bleek in de lengterichting doorsneden te worden door een verhard wandelpad. Het deel ten zuiden van dit pad bestond uit bos. Hierdoor was alleen het noordelijk deel beschikbaar voor onderzoek. Dit noordelijke deel had wel een hoge archeologische verwachting. Hier zijn drie proefsleuven dwars op de lengterichting van de bouwvlek aangelegd met een zo goed mogelijke spreiding. Regelmatige tussenafstanden bleken door de aanwezigheid van enkele bomen niet mogelijk.

De proefsleuven zijn aangelegd met behulp van een graafmachine met gladde bak. Er is één opgravingsvlak aangelegd op een relevant spoorniveau, te weten de top van de C-horizont. Colluvium, zoals op grond van het booronderzoek werd vermoed, is niet aangetroffen. De aanleg van meerdere vlakken bleek daarom niet noodzakelijk. Bij de aanleg van de vlakken is systematisch en vlakdekkend gebruik gemaakt van een metaaldetector voor het opsporen van metalen voorwerpen. Alle proefsleuven zijn digitaal getekend.

Van elke sleuf is een doorlopend lengteprofiel aangelegd en gedocumenteerd, met uitzondering van sleuf 1 waar de bodemopbouw diep verstoord bleek. Hier is volstaan met twee kolommen. Alle antropogene sporen, met uitzondering van de recente sporen, zijn gecoupeerd. De profielen en coupes zijn analoog op schaal 1:20 getekend. Alle vlakken, coupes en profielen zijn gefotografeerd. Van de vlakken en het maaiveld zijn elke 5 m NAP-hoogtes genomen.

2 Voorlopige resultaten

Verwachting

Op basis van het vooronderzoek gold voor bouwvlek 1 een middelhoge verwachting en voor bouwvlek 2 (deels) een hoge verwachting op het aantreffen van resten uit het laat-neolithicum tot en met de Romeinse tijd.

2.1 *Sporen*

In de vijf aangelegde werkputten zijn in totaal 25 sporen opgetekend. Hiervan zijn er voorlopig negen als antropogeen of mogelijk antropogeen geïnterpreteerd.

Tabel 1: Aard van de sporen en hun respectievelijk aantal

Aard	Aantal
paalkuilen	3
brandkuil	2
recent	4
Totaal	9

In het zuidelijk deel van bouwvlek 1 bleek de bodem vrij diep verstoord. Desondanks zijn hier drie paalkuilen aangetroffen waarvan de ouderdom echter onbekend is, gezien de vrij lichte vulling zullen deze echter niet recent zijn. In het noordelijke deel van het deelgebied bleek de bodem nog vrij intact te zijn, hier zijn echter geen sporen aangetroffen, afgezien van een waarschijnlijk natuurlijke verkleuring. Vondsten zijn in het deelgebied niet gedaan.

In deelgebied 2 was de bodem redelijk intact. Afgezien van enkele recente en natuurlijke sporen zijn hier twee grondsporen aangetroffen. Het betreft twee kuilen met duidelijke sporen van verbranding. Het feit dat er bodemvorming heeft plaatsgevonden boven tenminste één van de kuil duidt op een relatief grote ouderdom, een nadere datering is echter niet duidelijk. Ook in deelgebied 2 zijn geen vondsten aangetroffen.

2.2 *Vondsten*

Tijdens het onderzoek zijn geen vondsten aangetroffen.

2.3 *Monsters*

Tijdens het onderzoek zijn geen grondmonsters genomen.

3 Uitwerking

3.1 Algemeen

Bij de uitwerking zal uitgegaan worden van de eisen die in de KNA 3.2 worden gesteld aan een basisrapportage, alsmede de gestelde eisen in het PvE. Het beantwoorden van de vraagstellingen is bepalend voor de mate van detail waarin de uitwerking zal geschieden. De bodemopbouw binnen het plangebied zal worden beschreven, geïnterpreteerd, waar mogelijk worden verklaard en vergeleken met de uitkomsten van het onderzoek. Eventuele aanwijzingen voor post-depositionele processen en hun effect op de archeologische resten worden beschreven. De vindplaats als geheel zal worden gewaardeerd en eventuele relaties met vindplaatsen in de omgeving zullen beschreven worden. Daarnaast zal op grond van de onderzoeksresultaten een verwachting uitgesproken worden over de aanwezigheid van archeologische resten binnen de niet onderzochte delen van het plangebied. Op grond van bovenstaande zal aangegeven worden in hoeverre de aangetroffen archeologische resten bedreigd worden door de voorgenomen ontwikkeling van het gebied en zal een advies worden uitgebracht aangaande de met het oog op de archeologische resten te ondernemen stappen.

3.2 Sporen en structuren

Alle sporen worden op de gebruikelijke manier uitgewerkt, dat wil zeggen dat de sporen waar mogelijk herleid worden tot structuren en dat ze gekoppeld zullen worden aan hun de landschappelijke ligging. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan hun locatie, aard, omvang, datering, gaafheid en conservering.

3.3 Vondsten

Niet van toepassing.

3.4 Monsters

Niet van toepassing.

4 Literatuur

Peen, C., 2013: *Programma van Eisen Ede Horalaan 5. IVO – proefsleuven (IVO-P)*. BAAC.

Carmiggelt, A. & P.J.W.M. Schulten, 2002: *Veldhandleiding archeologie. Archeologie leidraad 1*, College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), Zoetermeer.

Centraal College van Deskundigen (CCvD), 2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) Landbodems*, versie 3.2, Gouda.

Kalisvaart, C.C., 2012a: *Ede, Plangebied Horalaan 5, Archeologisch bureauonderzoek*, BAAC Rapport V-10.0436, Deventer.

Kalisvaart, C.C., 2012b: *Ede, Plangebied Horalaan 5, Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)*, BAAC Rapport V-12.0131, Deventer.